

**RESTAURANGNAMN I STOCKHOLM, UPPSALA, VASA,
BORGÅ**

Leena Torna – Parikka

**Pro gradu - avhandling
i svenska språket
Institutionen för språk
Jyväskylä universitet
våren 2003**

1 ABSTRAKT

2 JYVÄSKYLÄ UNIVERSITET

Humanistiska fakulteten	Svenska språket, Institutionen för språk
Författare Leena Torna-Parikka	
Titel Restaurangnamn i Stockholm, Uppsala, Vasa, Borgå	
Ämne svenska språket	Typ av handling pro gradu
Årtal 2003	Sidoantal 44
<p>Referat</p> <p>Syftet med uppsatsen är att undersöka ett antal restaurangers namn i fyra städer och granska vad det är som styr namnskicket, vilket namngivningsmotiv som är mest populär och sedan finna likheter och skillnader i namngivningsmotiv i städerna och i länderna. Namngivningsmotiven är personnamn, ortnamn, mytologi, berömda personer, nationaliteter, titlar och yrken, karaktär och stil samt annat.</p> <p>Materialet omfattar 51 namn i Stockholm, 44 namn i Uppsala , 22 namn i Vasa och 15 namn i Borgå . Namnundersökningen är uppdelad i fyra olika analysmoment. För att kunna dela in namnen efter namngivningsmotiv förklaras först namnens betydelse. Namnen är insamlade från vissa undersökningsområden och som metod har jag använt intervjuer. Namnen delas upp på svenska och utländska namn efter den språkliga formen och sedan efter namngivningsmotiv. Städerna jämförs med varandra och därefter också länderna.</p> <p>Undersökningen visar att ´ortnamn´ som namngivningsmotiv är det mest dominerande både bland svenska och utländska restaurangers namn i de jämförda städerna och länderna. En tänkbar förklaring till detta är att ägarna till många restauranger har en varierande bakgrund och de vill använda namn som associeras till deras hemländer. Den näst största kategorin är ´annat´. Många ägare har valt att använda namn som refererar till deras fritidssysslor eller musik. Den tredje största kategorin är ´karaktär och stil´ som syftar på lokalens utseende, möblemang och andra stilfaktorer.</p> <p>Namnvariationen är väldigt stor i alla undersökningsstäder och namnen har blivit omvalda med stor omsorg. Få namn är bara fantasiprodukter. Turism och invandring har påverkat namnutvecklingen så att en del svenska namn har ersatts med utländska namn dock så att utländska restaurangägare väljer svenska namn lika ofta som svenska restaurangägare väljer utländska namn.</p>	
Uppslagsord namnforskning, restaurangnamn, namngivningsmotiv, ortnamn, personnamn,	
Bibliotek/Förvaringsplats Institutionen för språk, svenska språket	
Övriga uppgifter	

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Syfte, material och metod.....	4
2. Forskningsbakgrund.....	7
3. Namnundersökning.....	9
3.1 Inledning.....	9
3.2 Namn i Gamla stan, Stockholm.....	9
3.3 Namn i Uppsala.....	13
3.4 Namn i Vasa.....	16
3.5 Namn i Borgå.....	18
4. Namnanalys.....	19
4.1 Svenska namn i Stockholm.....	22
4.2 Utländska namn i Stockholm.....	24
4.3 Svenska namn i Uppsala.....	26
4.4 Utländska namn i Uppsala.....	28
4.5 Svenska namn i Vasa.....	30
4.6 Utländska namn i Vasa.....	31
4.7 Svenska namn i Borgå.....	32
4.8 Utländska namn i Borgå.....	32
4.9 Totalanalys av restaurangers namn i Stockholm, Uppsala, Vasa och Borgå.....	34
5. Totalanalys av restaurangers namn i Sverige och i Finland.....	39
6. Sammanfattning och kommentarer.....	41
Litteratur och förkortningar.....	43

TABELLFÖRTECKNING

TABELL 1. Restauranger med svenska namn i Stockholm.....	22
TABELL 2. Restauranger med utländska namn i Stockholm.....	24
TABELL 3. Restauranger med svenska namn i Uppsala.....	26
TABELL 4. Restauranger med utländska namn i Uppsala.....	28
TABELL 5. Restauranger med svenska namn i Vasa.....	30
TABELL 6. Restauranger med utländska namn i Vasa.....	31
TABELL 7. Restauranger med svenska namn i Borgå.....	32
TABELL 8. Restauranger med utländska namn i Borgå.....	33
TABELL 9. Sammanfattning: Restaurangers namn i Stockholm, Uppsala, Vasa och Borgå.....	34
TABELL 10. Totalanalys av restaurangers namn i Sverige och i Finland	39

FIGURFÖRTECKNING

FIGUR 1. Sammanfattning av restaurangers namn i undersökningsstäderna	36
FIGUR 2. Totalanalys av restaurangers namn i Sverige och i Finland	40

1. SYFTE, MATERIAL OCH METOD

Denna uppsats handlar om restaurangnamn i Stockholm och i Uppsala i Sverige och i Vasa och i Borgå i Finland. Mitt intresse för restaurangers namn började när hotellet (Mr ChiP, Stockholm) där jag arbetade, öppnade sin nya restaurang. Vi hade länge funderat över namnet och det blev till slut Bistro eftersom vi bestämde oss för att servera fransk bistromat. Namnet Bistro sade inte så mycket men det passade bra ihop med hotellets andra restauranger Business och Bakfickan.

I en tid då korv med brödvågen har tagit över i landet samt pizza och hamburgare har blivit vardagsmat undrar man vad som hänt med de traditionella matställen som serverade vanlig husmanskost. De första restaurangerna startades för att ge möjlighet till en måltid åt dem som för tillfället inte kunde utnyttja hemmets bord (Rehnberg 1987, 9).

På 1950-talet kunde man dela in matställen i restauranger, enklare matserveringar, kaféer och konditorier. På 1990-talet förekommer det vid sidan av ovannämnda typer även hamburgerrestauranger, kiosker och gatukök, pizzerior, salladsbarer och cateringfirmor samt festlokaler (Ernby & Paulsson 1993, 2).

Syftet med denna uppsats är att undersöka hurdana namn restaurangägare gett till sina restauranger. Har namnen någon anknytning till ägare, plats eller är de bara fantasiprodukter? Hur stor andel av namnen är svenska och utländska? Till undersökningsstäder har jag valt Stockholm och Uppsala i Sverige för att de är olika även om avståndet mellan städerna inte är stort. Stockholm är en huvud- och hamnstad (vilket förväntas ge staden utländsk influens och kontakt med andra kulturer lättare än om staden hade varit belägen i inlandet). Uppsala är en studentstad i inlandet (vilket förväntas ge staden en viss karaktär). I Finland har jag valt Vasa och Borgå för att de är båda tvåspråkiga städer (I Vasa talar 25% av invånarna svenska som modersmål, i Borgå 34%). Vasa har varit en handels- och hamnstad men är idag en industristad (vilket förväntas ge staden utländsk influens och internationella kontakter). Borgå är också en industristad och nära belägen till Helsingfors. Båda städerna har brunnit och byggts på nytt. Alla städer har dock en gammal historia bakom sig.

Jag har valt att begränsa min undersökning till kategorin restauranger och uteslutit övriga kategorier. Jag har också uteslutit studentnationernas restauranger, hotellrestauranger och pubar/barer. Jag anser att restaurangkategorin är mer heltäckande än de andra kategorierna dels genom att restauranger i sitt matutbud täcker övriga kategorier, dels genom att den mer riktar sig till en bredare kundkrets än vad t.ex. hotellrestauranger och studentnationer gör.

Namnundersökningen är också geografiskt begränsad – i Stockholm till Gamla stan, i Uppsala till området Kungsgatan – Bäverns gränd – Nedre Slottsgatan – Drottninggatan – Övre Slottsgatan – Skolgatan, i Vasa till området Strandgatan – Sandviksgatan – Malmögatan – Klemetsögatan – Järnvägsgatan – Pikkukatu och i Borgå till området Aleksanterinkatu – Jokikatu – Koulukuja – Slottsgatan – Myllymäenkatu – Adlercreutzgatan. Områdena utgör centrala delar av städerna.

Restaurangers namn varierar mycket och de signalerar olika saker. Namnen kan syfta på serverad mat, ägarens egenskaper, lokalens interiörer, husets historia, etc. Syftet med uppsatsen är att undersöka ett antal restaurangers namn i fyra städer med svenska och utländska namn och granska vad det är som styr namnskicket, vilket namngivningsmotiv som är mest populärt och sedan klargöra om namngivningsmotiven är lika i Stockholm, i Uppsala, i Vasa och i Borgå eller om de skiljer sig anmärkningsvärt från varandra (städerna och länderna). Min hypotes är att det finns fler ortnamn bland restaurangnamnen i Stockholm och i Borgå än i Uppsala och i Vasa. Dessutom tycker jag att det finns fler ortnamn bland restaurangnamn i Sverige än i Finland.

Enligt Hirsjärvi använder man observationer, intervjuer, dagböcker eller frågeformulär som materialets samlingsmetod i den kvalitativa undersökningen (Hirsjärvi 1997, 182). Jag har valt att samla in namn från vissa undersökningsområden och använda sedan intervjuer som metod.

Materialet består av restaurangnamn i Stockholm, i Uppsala, i Vasa och i Borgå. Namnen har samlats in från telefonkatalogernas företagsregister 1995 (Uppsaladelen, Stockholmsdelen) samt från Uppsala Turist & Kongress AB:s restauranglista från 1995. Restaurangers namn från Vasa och Borgå har samlats in från Internet och från de lokala turistbyråernas restauranglistor 2003. För att vara säker på att alla restauranger är med i undersökningen har jag också granskat undersökningsdistriktet på plats (Stockholm, Uppsala, Borgå). För Vasas del har jag litat på den kunniga personalen på turistbyrån. Genom att undersöka restaurangerna på plats har jag kunnat konstatera om det verkligen har varit fråga om en restaurang eller något annat matställe, t.ex. en pizzeria eller en salladsbar.

Vad är då en restaurang? Enligt Stockholms hotell- och restaurangförening definierar man ordet restaurang som ”en verksamhet där serveringen sker vid bord.” Länsstyrelsens handläggare i alkoholändan, Mikael Bentzer, hänvisar till lagen om handel med drycker och förklarar begreppet

restaurang som en lokal med ett ordentligt kök (inte bara en mikrovågsugn) och sittplatser. Maten måste vara lagad och matutbudet skall vara allsidigt och varierande.

Materialet omfattar 51 namn i Stockholm (22 svenska namn och 29 utländska namn), 44 namn i Uppsala (20 svenska namn och 24 utländska namn), 22 namn i Vasa (5 svenska namn och 17 utländska namn) och 15 namn i Borgå (2 svenska namn och 13 utländska namn). Restauranger som öppnats i Stockholm och i Uppsala efter 1995 har inte medräknats. Restauranger som bytt namn medverkar i undersökningen med sina gamla namn, t.ex. restaurangen Näktergalen har hunnit byta namn och heter numera O'Connors.

För att kunna dela in namnen i olika kategorier efter namngivningsmotiv måste namnens betydelse förklaras. Som hjälpmedel för att fastslå namnens innebörd har jag haft Bengt Frithiofsson & Sven Rydén *Klassiska krogar* (1977) som handlar om krogarna / restaurangerna i Stockholm ur historisk synvinkel och Staffan Heimerson, Axel Odelberg & Annabell Dahlberg *102 krogar i Stockholm* (1988) som är en guidebok om restaurangers namn, adress, mat, priskategorier, mm.

Jag har också talat med ägarna respektive annan personal på de flesta restauranger. I samband med dessa samtal har jag oftast kunnat klarlägga namnens betydelse och namngivningsgrund. I några fall har innebörden inte framkommit och då har jag utgått från att namnen är fantasiprodukter.

I många fall bland de undersökta restaurangerna har man bytt ägare men inte namn. I några fall har jag fått tag på den dåvarande ägaren men jag har också varit tvungen att lita på den nuvarande ägarens förklaring angående namnets uppkomst och betydelse. Namnen i fråga är markerade med ordet *ägare*.

I denna undersökning granskas alla namn noggrant och sedan jämförs de med varandra om likheter eller skillnader finns. Genom jämförelse kan man observera likheter eller skillnader, skriver Klaus Mäkelä i sin bok *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta* (Mäkelä 1990,44).

Eftersom jag är intresserad av att se om det finns skillnader i namngivningsmotiven mellan städerna och länderna kommer min analys att vara kartläggande, förklarande och jämförande.

Namnundersökningen är uppdelad i fyra olika analysmoment:

- 1) förklaring av namnens betydelse

- 2) uppdelning på svenska och utländska namn efter den språkliga formen, inte efter namnens innehåll.
- 3) uppdelning av namnen efter namngivningsmotiv och jämförelse mellan städerna
- 4) jämförelse mellan länderna.

Jag kommer att kommentera de tre största namnmotivgrupperna i varje deltabell.

Sedan jämför jag städerna med varandra och slutligen undersökningsländerna med varandra.

2. FORSKNINGSBAKGRUND

Ortnamn är ofta ett gammalt prat om platser. Pratat kan upphöra p.g.a. brist på talare eller därför att det finns ingen anledning att prata om platsen mera. Namnen kan dock leva länge, oftast längre än människan (Kiviniemi 1990, 11). Namnforskning är en del av språkvetenskap och delas in i ortnamnsforskning och personnamnsforskning. Vid förklaring av namn anknyter man till andra vetenskap så som t.ex. arkeologi, historia, geografi, kemi, etc. (Ståhl 1970, 11).

Ortnamnsforskningen anses vara ung som vetenskap – den officiella svenska ortnamnsforskningen började 1902 då Kungliga ortnamnskommittén grundades. Senare tog Ortnamnsarkivet i Uppsala över verksamheten. Arkivet ger i samarbete med Sveriges andra ortnamnsarkiv ut de svenska ortnamnen (Pamp 1979, 13).

I Finland har man granskat ortnamn och arkiverat dem sedan 1915 men största delen har samlats först under 1950-talet (Kiviniemi 1990, 27). Enligt honom finns det åtminstone 3 miljoner samlade ortnamn varav cirka 300 000 svenska ortnamn i Finland (Kiviniemi 1990, 34).

Den språkligt inriktade svenska ortnamnsforskningens grundare är Johan Sahlgren, professor i nordisk ortnamnsforskning vid Uppsala universitet under 1930-1950 (Ståhl 1970, 13). Enligt honom måste man undersöka den sakliga bakgrunden till namngivningen. Namnen måste också ses ur samma perspektiv och med samma utgångspunkt som de ursprungliga namngivarna (Ståhl 1970, 13).

Enligt SAOB är ortnamn namn som anger lokalitet; beteckning för en ort, namn på en geografisk lokalitet. Enligt en annan forskare, Bengt Pamp, kan ortnamnen delas in i tre kategorier: bebyggelsenamn dvs. namn på gårdar och byar, städer, länder, etc. och ägonamn som är namn på äng och åker samt naturnamn dvs. namn på företeelser i terrängen som naturen har skapat – sjöar, öar, åar, etc. (Pamp 1979, 7).

Den andra delen av namnforskningen är personnamnsforskning. Personnamn är en beteckning på en individs egennamn, antingen givna i dopet (dopnamn) eller senare under livet (binamn). Med binamn menas namn som en person äger vid sidan av sitt dopnamn, t.ex. *Lill-Erik* (Modéer 1989, 8). Dopnamnet är ofta personens förnamn. Förnamn är namn som används i stället för ett annat namn, t.ex. *Per-Anders* kan kallas för *Anders* (Modéer 1989, 7). Inom personnamnsforskningen används det också en term, smekformen, på avkortade namnformer som brukades i stället för de långa namnen, t.ex. *Pelle* för *Per* (Otterbjörk 1992, 10).

Familjenamn var sällsynta under medeltiden. De fasta släktnamnen med förebilder i Tyskland och Danmark användes på 1500-talet inom adeln och först 1625-26 bestämdes det att alla ätter i Sverige skulle bära familjenamn (Modéer 1989, 119).

Trots olika studier av ortnamn och personnamn finns det lite forskning om restaurangers namn. Det finns dock en undersökning som handlar om matställenamn i Göteborg från 1993. Uppsatsen heter ”Namn på matställen i Göteborg – en historisk översikt” och är skriven av Birgitta Ernby och Kerstin Paulsson. Den handlar om matställenamn i kronologisk ordning från 1920 till 1990 och efter den historiska genomgången presenterar författarna en språklig och stilistisk analys av namnen.

Ernby och Paulsson delar in matställenamn i tolv referentkategorier, t.ex. automatrestauranger, restauranger, kaféer, konditorier. Namnen delas också in i kategorier efter sina namngivningsprinciper: personnamn, ortnamn och övriga motiv.

Författarna redovisar systematiskt varje årtionde med kommentarer och exempel från varje referentkategori. Undersökningen visar att namnen avspeglar både historiska och språkliga skillnader. En del av namnen har dock kvar samma form än i dag, t.ex. namn med personnamn – *Dahls konditori* och namn som syftar på t.ex. historiska byggnader som restaurang *Gamle Port*.

Matställenamnen har följt samhällsutvecklingen under 1900 – talet så att nya strukturer har drivits fram. Automatrestaurangerna från 1920 – talet har försvunnit och blivit ersatta av gatukök och hamburgerrestauranger. Restaurangerna har utvecklats mer och fått olika undergrupper som t.ex. kinesiska restauranger. Antalet kaféer har varit många under 1900 – talet utom åren kring 1980. I kafénamnen har man sett en större variation än i konditorinamnen. De flesta konditorinamnen bygger på personnamn, särskilt på efternamn, medan kafénamnens delkomponenter är personnamn, särskilt förnamn och ortnamn. Ökande turism och immigration har påverkat restaurangers namngivning. Ernby och Paulsson skriver: ”Den generella trenden när det gäller matställenamn har under senare år varit att ersätta svenska namn med engelska” (Ernby och Paulsson 1993, 17).

Ernby och Paulsson avslutar sin uppsats med att gå i genom den språkliga och stilistiska sidan av namnen. De flesta namnen består av fasta fraser med två namnelement som *Kafé Japan*. Stilnivån varierar mellan olika referentkategorierna. Sammanfattningsvis skriver författarna dock: ”Utvecklingen under 1900 – talet gått från mer neutrala namn (ibland rentav namnlöshet) till stilistiskt laddade namn” (Ernby och Paulsson 1993, 17). Trots att Ernby och Paulssons uppsats inte behandlar olika namngivningsmotiv grundligare anser jag deras undersökning vara viktig för min undersökning och jag har därför till en del byggt min uppsats på deras uppsats.

3. NAMNUNDERSÖKNING

3.1 Inledning

Namnundersökningens första del är förklaring av namnens betydelse. Namnen är indelade i namn i Stockholm, namn i Uppsala, namn i Vasa och namn i Borgå i alfabetisk ordning utan indelning till svenska och utländska namn. Materialet i Stockholm omfattar 51 namn, i Uppsala 44 namn och i Vasa 22 namn samt 15 namn i Borgå. Ordet *ägare* förklaras i kapitel 1.

3.2 Namn i Gamla stan, Stockholm

ASIA, en indonesisk restaurang vars namn syftar på kontinenten Asien (ägare).

AURORA, Aurora von Königsmark (1662-1728). Huset där restaurangen ligger ägdes på 1670-talet av familjen Königsmark vars dotter hette Aurora (Frithiofsson 1977, 32).

BACCHI WAPEN, Bacchus är den grekiske rus- och vinguden och Wapen -namn förekommer som krognamn under 1600-1700-talen, t.ex. Lybecks Vapen och Uplands Vapen (Järbe 1971, 120).

RUBY BISTRO, restaurangen har tagit sitt namn från Rolling Stones - låten "Ruby Tuesday" (Heimerson 1988, 29).

BOOGIE WOOGIE, namnets ursprung och innehåll har inte kunnat klarläggas.

CAFÉ DE LA PAIX, namnet betyder 'fredens kafé' (ägare).

CAFÉ SKEPPET, namnets ursprung och innehåll har inte kunnat klarläggas.

CAFÉ SUSAN, namnet syftar på den förra ägarinnans förnamn (ägare).

LA CANTINA, ett italienskt ord för vinkällaren (ägare).

CATTELIN'S, restaurangens förra ägare hette Cattelin – en fransman (Frithiofsson 1977, 43).

CHAPEAU CLAQUE, ett franskt ord som betyder 'en ihopfällbar hatt'. Ingen anknytning till restaurangens stil/karaktär (ägare).

DIANA, ett kvartersnamn samt ett namn på romarnas jaktgudinna (Heimerson 1988, 52).

DRAGON PALACE, namn med anknytning till Kina (ägare).

DRINA, namnet syftar på en å i Bosnien-Hercegovina (ägare).

EL GRECO, den berömda grekisk-spanska konstnären (1541-1614) (ägare).

ENGELN, namn på ett apotek som startade sin verksamhet under drottning Kristinas tid (Järbe 1971, 118).

ERIK´S, restaurangen har fått sitt namn efter ägaren Erik Lallerstedt (Heimerson 1988, 56).

FEM SMÅ HUS, år 1694 drev en dam en restaurang i ett av de fem hus mellan Nygränd och Kråkgränd som nu ingår i nuvarande restaurang (Järbe 1971, 122).

FORMOSA, tidigare namn för Taiwan (ägare).

FRATIS, efter restaurangens första ägare, italienaren Fratis (ägare).

GOURMATIQUE, ägarens tolkning: ”Det behövdes något som patent - och registreringsverket kunde godkänna”. Restaurangen hette tidigare Gourmatic (Heimerson 1988, 61).

DEN GYLDENE FREDEN, restaurangen tros ha fått sitt namn efter freden i Nystad år 1721 (Frithiofsson 1977, 48).

HERMAN´S HERMITAGE, Herman är ägarens förnamn och Hermitage syftar på en konstutställningshall i St Petersburg, Ryssland (ägare).

KAFFEGILLET, en gillestuga i källarvåningen (ägare).

KAOS, ett grekiskt ord för ´högre ordning´, kaotänkande (ägare).

KRISTINA, restaurangen har fått sitt namn efter drottning Kristina (1626-89) (ägare).

KINA SKEPPSBRON, en kinesisk restaurang som ligger vid Skeppsbron i Gamla stan (ägare).

LEIJONTORNET, under byggnadsarbetet hittades en bit av stadsmur och en del av ett försvarstorn med lejon som dekoration. Tornet heter Leijontornet (Heimerson 1988, 82).

LILLA KARACHI, en pakistansk restaurang som har fått sitt namn efter Pakistans största stad – Karachi (ägare).

MAGNUS LADULÅS, restaurangen har fått sitt namn efter konungen Magnus Ladulås (1275-90) (ägare).

MAHARAJAH, titel på en indisk makthavare (ägare).

MICHELANGELO, den berömda konstnären i Italien (ägare).

MOVITZ, ägaren till restaurang Bellman öppnade en ny restaurang som fick namnet Movitz, eftersom Bellman och Movitz var vänner (ägare).

MÅRTEN TROTZIG, namnet på gatan intill restaurangen (ägare).

OLD TOWN SPEGELN, old town är ett engelskt ord för Gamla stan och spegeln syftar på den stora spegelväggen inne i restaurangen (ägare).

PICCOLINO, ett italienskt ord för 'mycket liten'. Namnet syftar på restaurangens storlek (ägare).

ROMANA, en italiensk restaurang med namn som betyder 'romersk' (ägare).

RUBINO, en italiensk restaurang med namn som betyder 'rubin' (ägare).

SAMBOROMBON, en argentinsk restaurang. Ägaren var en av Evert Taubes beundrare och namnet syftar på Taubes visa med detta namn (ägare).

SARAJEVO, namn efter en stad i före detta Jugoslavien (Heimerson 1988, 127).

SIAM, tidigare namn för Thailand (ägare).

SJÖHÄXAN, ägarens tolkning: "Jag är en häxa en denna båt är på sjön" (ägare).

SKITIGA DUKEN, en finare restaurang med kvarterskrog stämning (ägare).

SLINGERBULTEN, restaurangens gamla adress var Slingerbultsväg 10 och då hette den Café Tian. Efter nummer - och gatunamnändringar byttes namnet till Slingerbulten (ägare).

STORTORGSKÄLLAREN, restaurangen ligger vid Stortorget i Gamla stan (ägare).

TRITONIA, binamn på visdomens och konstens gudinna Minerva i den romerska mytologin, samt ett kvartersnamn (ägare).

TULLHUS 2, namnet syftar på ett tullhus som hade sin verksamhet på platsen före restaurangen (ägare).

ZUM FRANZISKANER/ZUM'S BAKFICKA, restaurangens namn betyder 'hos franziskanermunkar'. Franziskanermunkar kunde brygga ett gott öl (Frithiofsson 1977, 96).

ZUM TIROLER, 'hos tyroler', namnets betydelse har inte kunnat kartläggas.

3.3 Namn i Uppsala

ALEXANDER, en grekisk restaurang med namn efter Alexander den store (356-323 e.Kr.) (ägare).

BALDIS, ett kortnamn av det gamla namnet Baldakinen (ägare).

BAROWIAK, Barowiak var den första teaterchefen i Chateau Barowiak i Uppsala. Panikteatern höll förut till i samma lokaler som restaurangen (ägare).

LE BISTRO, frank stil (ägare).

BOMBAY, en indisk restaurang med namn efter Indiens största stad (ägare).

CAFÉ KATALIN, namn på ägaren (ägare).

CAMEL CLUB, ett påhittat namn som inte har någon anknytning till ett välkänt tobaksmärke (ägare).

CHAGALL CAFÉ ET BISTRO, enligt ägaren är namnet en fantasiprodukt. Namn på den ryska konstnären (ägare).

CHINA GARDEN, namn med anknytning till Kina (ägare).

CHINA RIVER, namn med anknytning till Kina (ägare).

CLASSIQUE, enligt ägaren beskriver namnet den klassiska stil som restaurangen har (ägare).

DOMTRAPPKÄLLAREN, restaurangen ligger intill trappan till Domkyrkan (ägare).

DRABANTEN, huset hette tidigare Drabanten och var förr ett soldathus (ägare).

ELAKA MÅNS, Uppsalas elakaste katt – författare Gösta Knutssons kattfigur. Restaurangen har kattfigurer i inredningen (ägare).

FELLINI, namn på den italienska filmregissören (ägare).

FENIX, restaurangen ligger i Fenixhuset (ägare).

FLUSTRET, restaurangen var i början en låg, paviljongartad byggnad som utökades senare med en rymlig, öppen veranda som enligt studenthumorn kallades ”flustret” för att den ansågs likna en bikupa. Så småningom fick hela restaurangen heta Flustret (UFFÅ 1942).

FRÖJAS MAT - CAFÉ, namn på nordisk fruktbarhetens gud – Fröja (ägare).

FRÖJAS SAL, namn på nordisk fruktbarhetens gud (ägare).

GULDTUPPEN, namnets ursprung och innehåll har inte kunnat kartläggas.

HALLEN, namnet syftar på Uppsalas saluhall där restaurangen ligger (ägare).

HAMNPAVILJONGEN, en paviljonglik byggnad som ligger vid Uppsalas gästhamn (ägare).

HYLLAN, restaurangen ligger på ´hyllan´ ovanpå saluhallen (ägare).

INDISK CURRY, en indisk restaurang som serverar indisk curry (ägare).

KORFU, en grekisk restaurang med namn av en grekisk ö (ägare).

MAGGANS, namn på förra ägarinnan Margareta som kallades Maggan (ägare).

LOS MEXICANOS, ett spanskt ord för ´mexikanerna´. Namnet är en fantasiprodukt för en mexikans restaurang (ägare).

NEWS CAFÉ, restaurangen har tidningsklipp på väggar. De engelska orden betyder ´nyheternas kafé´(ägare).

NÄKTERGALEN, ett kvartersnamn (ägare).

OLLIE´S, namn på ägaren (ägare).

ORIENT PALACE, namn med anknytning till Kina (ägare).

PALERMO, namn på Siciliens stad i Italien (ägare).

PAPILLON, ett franskt ord för ´fjäril´(ägare).

PINO´S, namn på ägaren (ägare).

LE PARC, ett franskt ord för ´park´. Restaurangen ligger i Börjeparken (ägare).

PÅVELS, namnet syftar på gatan intill – Påvel Snickares grand (ägare).

QUEEN´S, restaurangens namn syftar på gatan där den ligger – Drottninggatan (ägare).

RÅDHUSCAFÉT / RÅDHUSSALONGEN, byggnaden var tidigare ett rådhus (ägare).

SHANGHAI PALACE, namn med anknytning till Kina (ägare).

SIR FRANCIS DRAKE, restaurangen har sjö- och skeppsinspirerad inredning. Sir Francis Drake var en engelsk sjöhjälte (ägare).

TRATTORIA COMEDIA, comedia är ett italienskt ord för 'komedi'. Restaurangen hette tidigare La Comedia (ägare).

WERMLANDSKÄLLARIN, restaurangen ligger på samma gård som Värmlands nation (ägare).

ÅHLENS, namn på ägaren (ägare).

3.4 Namn i Vasa

AMARILLO, en texmex restaurang där namnet syftar till en stad i Texas, USA (ägare).

ASEMAKAHVILA VAASA, namn efter staden Vasa (ägare).

BACCHUS, efter den grekiske rus- och vinguden Bacchus (ägare).

BERTELS PANORAMA, ägarens tolkning: "Jag heter Bertel och jag har den bästa utsikten till Vasa torg" (ägare).

CAFÉ DE PARIS, namn efter det berömda caféet i Paris och efter ett annat med samma namn i Portugal (ägare).

CENTER HERKKU, namn efter Rewell Center där restaurangen ligger (ägare).

EERIKIN KELLARI, på platsen har det funnits Erikssons bageri och huset har kallats "Eerikin kulma" i folkmun. Dessutom ligger restaurangen i husets källarvåning (ägare).

FONDIS, på platsen har det funnits ett bageri och ett kafé som har hetat 'Kondis'. Ägaren ville behålla anknytningen till bageriet och bytte bara den första bokstaven (ägare).

FRANSMANNI, en finsk restaurang som serverar fransk mat. Enligt ägaren skulle namnet syfta till Frankrike, men vara lätt för finnarna att uttala. Först valdes namnet Patron men byttes till Fransman som sedan blev förlängt till det nuvarande namnet (ägare).

FROMINA, namn efter en ostaffär i saluhallen som tillhör företaget (ägare).

GUSTAV WASA, efter kung Gustav Vasa (1496-1560) och också en anknytning till den gamla staden Vasa (ägare).

KAFFE HUSET AUGUST, namnet står för ägarens farbror August Sundman som alltid stödde och hjälpte familjen (ägare).

KELLARIKEITTIÖ REMEDI, namnet syftar på ett engelskt ord 'remedy' som betyder 'botemedel'. I huset finns det en läkarmottagning Remedy och restaurangens namn är avlett av det (ägare).

MAIPIN CAFE, Maippi är en smekform för Maj-Britt (ägare).

MARTIN BAARI, ägaren heter Martti och enligt honom ville hans vänner gå till Marttis bar (ägare).

PAPA ERIC, en finsk restaurang som har fått sitt namn efter restaurangen med samma namn i Malaga, Spanien (ägare).

POSTKUPEE, restaurangen finns i posthuset (ägare).

ROKKA, restaurangen är inrett med soldatstil och ärtsoppa serveras varje torsdag. Namnet efter maträtten (ägare).

ROSSO, en finsk - italiensk restaurang vars namn syftar på färg med vilken restaurangen var först inrett med. Inredningsarkitekten tyckte mycket om Italien och valde därför namnet 'rosso' som betyder 'röd' (ägare).

SAIGON CITY, en vietnamesisk restaurang som har fått sitt namn efter staden Ho Chi Minh (Saigon) i Vietnam (ägare).

SHANGHAI, namn med anknytning till Kina (ägare).

WILD – KANTARELLIS, Wild är en variant av ett engelskt ord 'wild' som betyder 'vild, inte tam' och syftar på restaurangens stil. Kantarellis syftar på svamp som sprider sig genom sina trådar såsom denna restaurangkedja har gjort (ägare).

3.5 Namn i Borgå

AASIALAINEN RAVINTOLA, namnet syftar på kontinenten Asien (ägare).

CAFE CABRIOLE, ägarens tolkning: "vi är ett familjeföretag och vår gemensamma hobby är hästar. Cabriole är en spansk term som används om hästens hopp och rörelse (ägare).

EL ALBA, ett spanskt ord för 'gryning' (ägare).

GLÜCKAUF, restaurangskippet är en sällsynt segelångbåt från 1800 – talets slut (Borgå turistbyrå).

HANNA MARIA, handelsman Leopold Simolin från Borgå hade två döttrar Hanna och Maria. Restaurangen har fått sitt namn efter döttrarna (ägare).

IRIS, Huset, där restaurangen ligger, har tidigare varit en keramikfabrik. Keramiker A. W. Finch (1854-1930) tillverkade Iris- keramik i fabriken (ägare, Borgå museum).

MILANO, namnet syftar på en stad i Italien (ägare).

ORIENTAL PALACE, namn med anknytning till Kina (ägare).

ROSSO, en finsk - italiensk restaurang vars namn syftar på färg med vilken restaurangen var först inrett med (ägare). Jämför namnet Rosso i Vasa.

SABAAI, namnets ursprung och betydelse har inte kunnat klarläggas.

SEIREENI, enligt ägaren har ordet inget att göra med mytologin utan namnet står för 'ungdom' (ägare)

SEVILLA, en finsk restaurang som serverar maträtter från Medelhavet, speciellt från Spanien. Namnet efter en stad i Spanien (ägare).

TERRA MIA, en italiensk restaurang vars kock anser restaurangen vara sitt land. Terra mia betyder 'mitt land' (ägare).

TIMBAALI, en köksterm som betyder 'en fin färsrätt som kokas i vattenbad i hög form' (ägare).

WANHA LAAMANNI, Borgmästare och lagman Anders Orraeus (1762-1816) köpte marken 1760 och byggde flera hus bl.a. ett stadshus på tomten 1780. Ett av husen är den nuvarande restaurangen (ägare).

4. NAMNANALYS

Namnen har olika innebörd hos de undersökta restaurangerna. Namn som *Indisk Curry* talar om maten medan *Den Gyldene Freden* för oss till vår svenska historia. Många utländska restauranger avspeglar sina egna länders geografi eller språk i namnen. Restaurangers namn kan också återge en annan verksamhet före restaurangers tid, t.ex. *Engelen* – ett apotek, *Drabanten* – ett soldathus och *Tullhus 2* – ett tullhus.

Genom att förklara restaurangnamnens innebörd har jag kunnat dela in materialet i olika kategorier efter namngivningsmotiv. Namngivningsmotiven har jag sedan jämfört med Ernby och Paulssons (1993) undersökning om matställenamn dock så att undersökningens övriga motiv har vidareutvecklats till fem mindre motivkategorier: mytologi, berömda personer, nationaliteter, titlar och yrken, karaktär och stil samt annat, allteftersom gemensamma nämnare har hittats bland undersökningsmaterialet och mellan städerna. Ernby och Paulssons (1993) tre huvudmotiv för namngivningen är personnamn, ortnamn och övriga motiv. Jag har valt att koncentrera mig på sju huvudmotiv:

1. Personnamn

Till denna kategori tillhör förnamn, t.ex. *August* och efternamn, t.ex. *Cattelin's*.

2. Ortnamn

Ortnamnen kan delas in i gatunamn, t.ex. *Mårten Trotzig*, lokala ortnamn som *Vasa* och *Domtrappkällaren*, lokalhistoriska namn som t.ex. *Leijontornet* och utländska ortnamn som *Sevilla*.

3. Mytologi

Kategorin har både inhemska och utländska gudanamn. Exempel på dessa namn är *Fröja* och *Bacchus*.

4. Berömda personer

Berömda personer kan delas in i historiskt kända personer som *Magnus Ladulås* och andra celebriteter som t.ex. *Fellini*.

5. Nationaliteter, titlar och yrken

Till denna grupp tillhör nationaliteter som *Los Mexicanos* och titlar som *Wanha Laamanni*.

6. Karaktär och stil

Kategorin har namn som syftar på lokalens storlek, inredning och andra särdrag, t.ex. *La Cantina* och *Rosso* eller namn som beskriver restaurangens stil och egenart som *Skitiga Duken*, *Rokka* och *Classique*.

7. Annat

I kategorin Annat har jag samlat in restaurangers namn som inte har någon anknytning till de sex andra huvudmotiven.

Jag har valt att presentera mina resultat i tabellform. Samtliga mätresultat är avrundade till en decimal. Namnen är uppställda i bokstavsordning och är indelade i undersökningsstäder samt i svenska och utländska restaurangers namn. Namnen är också grupperade efter sina namngivningsmotiv. Resultatet i varje namngivningsmotiv uppstår i den nedre delen av varje tabell. Det totala antalet restaurangers namn från varje grupp av namngivningsmotiv delat med det totala antalet undersökta namn ger den procentuella andelen för varje namngivningsmotiv. Denna sammanställning redovisas i tabell 9. Sammanfattningen mellan länderna presenteras i tabell 10.

4.1 Svenska namn i Stockholm

I nedanstående tabell redovisas 21 restauranger med svenska namn i Stockholm i alfabetisk ordning. Namnen är indelade i olika motivgrupper efter förklaringen av namnens betydelse (se kapitel 3.2).

TABELL 1. Restauranger med svenska namn i Stockholm (n=21)

NAMN	personnamn	ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar, yrken	karaktär, stil	annat
AURORA				X			
BACCHI WAPEN			X				
CAFÉ SKEPPET							X
DIANA		X					
ENGELEN		X					
FEM SMÅ HUS		X					
DEN GYLDENE FREDEN							X
KAFFEGILLET						X	
KAOS						X	
KINA SKEPPSBRON		X					
KRISTINA				X			
LEIJONTORNET		X					
LILLA KARACHI		X					
MAGNUS LADULÅS				X			
MOVITZ				X			
MÅRTEN TROTZIG		X					
OLD TOWN SPEGELN						X	
SJÖHÄXAN							X
SKITIGA DUKEN						X	
SLINGERBULTEN		X					
STORTORGSKÄLLAREN		X					
TULLHUS 2		X					
TOTALT 22 NAMN	0	10	1	4	0	4	3
%	0,0 %	45,5 %	4,5 %	18,2 %	0,0 %	18,2 %	13,6 %

Tabell 1 visar att den största kategorin bland namngivningsmotiven är 'ortnamn'. Bland ortnamnen förekommer det exempel på gatunamn *Mårten Trotzig*, *Slingerbulten*, *Skeppsbron*, kvartersnamn *Diana*, lokalhistoriska namn *Engelen*, *Tullhus*, *Leijontornet* och lokala ortnamn *Stortorgskällaren*. Restauranger som *Engelen* och *Tullhus 2* har velat markera husens ursprungliga verksamhet med sina namnval. Det är dock vanligare att restaurangers namn syftar på närliggande gata eller plats. *Fem små hus* talar om antalet hus i kvarteret där restaurangen ligger. *Lilla Karachi* är ett undantag

eftersom namnet syftar på Pakistans största stad men på grund av ordet *lilla* har jag placerat namnet bland de svenska namnen.

Enligt tabellen delas den andra platsen av kategorierna 'berömda personer' och 'karaktär och stil' i undersökningen. Kungligheter som drottning *Kristina* och konung *Magnus Ladulås* samt andra celebriteter har hyllats genom att låta deras namn ingå i restaurangers namn och andra lokaliteter. Detta kallas för "memorialprincipen" (Pamp 1988, 78). Restaurangers namn kan också avspegla något om matställets egenart och inredning, t.ex. *Kaos* syftar på restaurangers högtänkande stil (syftar till namnets ursprungliga innebörd, se kapitel 3.2) medan *Kaffegillet* signalerar hemtrevnad samt syftar på lokalens utseende. *Skitiga Dukens* karaktär låter dock lite oanständig men förklaras av ägaren att restaurangen vill hålla kvar sin kvarterskrogsprägel även om "dukarna är rena". *Old town spegeln* är ett undantag så som *Lilla Karachi* i kategorin ortnamn. Namnet har två delar, det ena är utländskt och det andra är svenskt. Eftersom ägaren betonar mer interiören än ortnamnet, har jag valt att placera namnet bland de svenska namnen.

Kategorin 'annat' kommer på tredje plats och har ett av undersökningens mest intressanta namn, nämligen *Den Gyldene Freden* som för det första är det enda namn som syftar på en händelse i Sveriges historia. Dessutom kan tilläggas att den gyllene färgen ofta förekommer bland restaurangers namn (Ernby och Paulsson 1993, 8). De andra namnen i kategorin 'annat' är *Café Skeppet* vars betydelse inte kunnat förklaras och *Sjöhäxan*.

Trots många ägarbyten bland Gamla stans restauranger med svenska namn har namnen följt med från början. Namngivningen har inte påverkats av nya ägare eller nya trender utan man har velat behålla de gamla namnen för kvalitetens skull. Ett välkänt namn uppfattas som en garanti för god mat och trivsamt miljö.

4.2 Utländska namn i Stockholm

Tabell 2 visar restaurangerna med utländska namn i Stockholm. Namnen är presenterade i bokstavsordning och är indelade i respektive huvudmotiv. Antalet namn är 30.

TABELL 2. Restauranger med utländska namn i Stockholm (n=29)

NAMN	personnamn	ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar och yrken	karaktär, stil	annat
ASIA		X					
BISTRO RUBY							X
BOOGIE WOOGIE							X
CAFÉ DE LA PAIX							X
CAFÉ SUSAN	X						
LA CANTINA						X	
CATTELIN'S	X						
CHAPEAU CLAQUE						X	
DRAGON PALACE		X					
DRINA		X					
EL GRECO				X			
ERIK'S	X						
FORMOSA		X					
FRATIS	X						
GOURMATIQUE							X
HERMAN'S HERMITAGE	X						
MAHARAJAH					X		
MICHELANGELO				X			
PICCOLINO						X	
ROMANA		X					
RUBINO							X
SAMBOROMBON							X
SARAJEVO		X					
SHOGUN					X		
SIAM		X					
TRITONIA			X				
ZUM FRANZISKANER					X		
ZUM'S BAKFICKA					X		
ZUM TIROLER		X					
TOTALT 29 NAMN	5	8	1	2	4	3	6
%	17,2 %	27,6 %	3,5 %	6,9 %	13,8 %	10,3 %	20,7 %

Av tabellen framgår det att kategorin 'ortnamn' är dominerande men kategorin 'annat' ser ut att vara nästan lika populär bland utländska restaurangers namnmotiv. Bland 'ortnamnen' förekommer det utländska ortnamn: städer *Formosa*, *Sarajevo*, *Roma*, en å *Drina*, ett land *Siam* och en världsdel *Asia (Asien)*. Dessa namn med exotisk klang ger också upplysningar om kökets nationalitet, *Siam* t.ex. serverar thailändsk mat och *Drina* och *Sarajevo* bjuder på jugoslaviska specialiteter. *Zum Tiroler* verkar syfta på folk i Italien och Österrike. Jag måste dock tillägga att namnets betydelse inte har kunnat förklaras.

I kategorin 'annat' förekommer det namn som har anknytning till musiken *Bistro Ruby*, *Samborombon* eller som enbart är ägarens fantasiprodukter som *Gourmatique* och *Rubino*. Dessutom har namnet *Bistro Ruby* en fransk klang eftersom *bistro* kommer från ett franskt ord för 'ett mindre kafé' (Malmström 1985, 40). *Café de la Paix* är också franska.

Kategorin 'personnamn' delar den tredje platsen. Bland 'personnamnen' finns det både förnamn och efternamn. Svenska förnamn som *Erik's* och *Herman's (Hermitage)* räknas som utländska namn för den engelska genitivformens skull. Utländska efternamn är *Cattelin's* och *Fratis*. Alla personnamn i denna tabell syftar på nuvarande eller förra ägarens namn.

Resultatet i denna tabell visar att det finns en tendens till variation bland restaurangers utländska namn. Skillnader mellan olika namnmotiv är relativt små.

4.3 Svenska namn i Uppsala

Tabell 3 är en redovisning av restauranger med svenska namn i Uppsala. Tabellen innehåller 21 namn och de står i bokstavsordning och är indelade efter namngivningsmotiv.

TABELL 3. Restauranger med svenska namn i Uppsala (n=21)

NAMN	personnamn	ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar och yrken	karaktär, stil	annat
ALEXANDER				X			
BALDIS							X
BAROWIAK				X			
DRABANTEN		X					
DOMTRAPPKÄLLAREN		X					
ELAKA MÅNS				X			
FLUSTRET						X	
FRÖJAS MAT-CAFÉ			X				
FRÖJAS SAL			X				
GULDTUPPEN							X
HALLEN		X					
HAMNPAVILJONGEN		X					
HYLLAN		X					
INDISK CURRY						X	
MAGGANS	X						
NÄKTERGALEN		X					
PÅVELS		X					
RÅDHUSCAFÉET		X					
RÅDHUSSALONGEN		X					
WERMLANDSKÄLLAR'N		X					
ÄHLENS	X						
TOTALT 21 NAMN	2	10	2	3	0	2	2
%	9,5 %	47,7 %	9,5 %	14,3 %	0,0 %	9,5 %	9,5 %

Nästan hälften av alla namn i denna tabell ingår i kategorin 'ortnamn'. Här finns det bl.a. exempel på gatunamn *Påvels*, kvartersnamn *Näktergalen* och lokalhistoriska ortnamn som *Rådhuscaféet*, *Rådhusalongen* och *Drabanten*. Namn som beskriver restaurangens plats i Uppsala är *Domtrappkällaren*, *Wermlandskällar'n*, *Hamnpaviljongen*, *Hallen* och *Hyllan*.

Den näst största kategorin är 'berömda personer' som utgörs av två personer och en katt. *Elaka Måns* och *Barowiak* är lokala celebriteter medan *Alexander* syftar till Alexander den store. Ägaren

till restaurang Alexander sade att man gärna vill ha ett namn som är lätt att komma ihåg, lätt att uttala och som har en anknytning till maten, d.v.s. vad för slags mat man kan vänta sig att få i restaurangen.

Av tabellen framgår att resten av namnen fördelas jämt mellan kategorierna 'personnamn', 'mytologi', 'karaktär och stil' och 'annat'. 'Nationaliteter, titlar och yrken' har inga namnreferenser. 'Personnamn' har exempel på både förnamn och efternamn. Förnamnet *Maggan* är en smekform för Margareta (Otterbjörk 1992, 175) och ovanlig till formen bland andra personnamn i undersökningen. *Åhlens* står för ägarens efternamn i det stora företaget.

I kategorin 'annat' finns namnet *Baldis* som efter ägarbytet har dels velat behålla det gamla namnet dels förnya det lite. Genom att använda en talspråklig förkortning av det gamla namnet Baldakinen ger man ett intryck av förnyelse. Två namn som är värda att nämna i denna tabell är *Indisk Curry* eftersom namnet är ett av de två namnen i hela undersökningen som syftar direkt på mat som serveras i restaurangen (jämför *Rokka* i kapitel 4.6), och *Flustret* för att namnet är format av studenterna – kunderna, inte av ägarna.

Namngivningen bland restauranger med svenska namn i Uppsala har påverkats mer av Uppsalas lokalhistoria och lokala berömdheter än upphittade namn, fantasiprodukter. Restaurangen hittas lätt när namnet "visar vägen".

4.4 Utländska namn i Uppsala

Tabell 4 är en resultatredovisning av restauranger med utländska namn i Uppsala. Antalet restaurangers namn i denna tabell är 23.

TABELL 4. Restauranger med utländska namn i Uppsala (n=23)

NAMN	personnamn	ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar och yrken	karaktär, stil	annat
LE BISTRO						X	
BOMBAY		X					
CAFÉ KATALIN	X						
CAMEL CLUB							X
CHAGALL CAFÉ ET BISTRO				X			
CHINA GARDEN		X					
CHINA RIVER		X					
CLASSIQUE						X	
FELLINI				X			
FENIX		X					
KORFU		X					
LE PARC		X					
LOS MEXICANOS					X		
NEWS CAFÉ						X	
OLLIE´S	X						
ORIENT PALACE		X					
PALERMO		X					
PAPILLON							X
PINO´S	X						
QUEEN´S		X					
SHANGHAI PALACE		X					
SIR FRANCIS DRAKE				X			
TRATTORIA COMEDIA							X
TOTALT 23 NAMN	3	10	0	3	1	3	3
%	13,0 %	43,6 %	0,0 %	13,0 %	4,4 %	13,0 %	13,0 %

Den största kategorin i denna tabell är 'ortnamn' och det beror helt på antalet kinesiska restauranger i området. Trots att de kinesiska restaurangernas namn beskriver en kinesisk företeelse, innehåller de ett ortnamn – *China*, *Shanghai* och *Orient* och därför anser jag att namnen skall vara med i denna kategori. Antalet kinesiska restauranger i Uppsala centrum (4 stycken) är betydligt större än i Gamla stan eller i Vasa eller i Borgå. I Vasa och i Borgå finns det två kinesiska restauranger men Stockholm har bara en kinesisk restaurang.

Namn på utländska städer såsom *Bombay*, *Korfu* och *Palermo* anger restaurangernas matstil och matlagningsmetod. Lokala ortnamn på olika språk ger en utländsk klang till restaurangen. *Le Parc* syftar på parken där restaurangen ligger och *Queen's* avser en gata intill restaurangen. Restaurangen *Fenix* ligger i huset med samma namn. Namn som *Le Parc* och *Queen's* visar på uppfinningsrikedom hos ägarna, då man trots namnens utländska klang har behållit sin lokala kontakt. Båda restaurangerna serverar svensk mat.

Fyra kategorier delar andra plats enligt tabellen: 'personnamn', 'berömda personer', 'karaktär och stil' samt 'annat'. Alla personnamn i tabellen är förnamn – namn på ägarna.

Kategorin 'berömda personer' innehåller tre namn. Ett namn syftar på en historisk figur *Sir Francis Drake* medan de två andra representerar nutida berömligheter *Chagall* och *Fellini*. Namn som *Sir Francis Drake* har ingen anknytning till maten utan till lokalens utseende som ser ut som ett skepp inuti och *Chagall* är ägarens fantasiprodukt.

News café syftar på tidningsklipp på väggarna (inredning) och *Classique* och *Le Bistro* anger stil som restaurangerna har. Dessa namn är ganska anspråkslösa och stereotypa och har knappast något reklamvärde. Genom att använda utländska namn vill restaurangerna höja platsens status även om man serverar svensk husmanskost på klassiskt sätt som i *Classique*. *Camel Club*, *Papillon* och *Trattoria Comedia* tillhör kategorin 'annat'. De ger ingen association varken till mat eller till restaurangvärld.

4.5 Svenska namn i Vasa

Tabell 5 visar restaurangerna med svenska namn i Vasa. Namnen är presenterade i alfabetisk ordning och indelade efter namngivningsmotiv. Antalet namn är 5.

TABELL 5. Restauranger med svenska namn i Vasa (n=5)

NAMN	personnamn	ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar och yrken	karaktär, stil	annat
BERTELS PANORAMA	X						
CENTER HERKKU		X					
FONDIS		X					
GUSTAV WASA				X			
KAFFE HUSET AUGUST	X						
TOTALT 5 NAMN	2	2	0	1	0	0	0
%	40,0 %	40,0 %	0,0 %	20,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Av tabellen framgår det att antalet restauranger med svenska namn är väldigt litet i Vasa. Två kategorier finns på första plats - 'personnamn' och 'ortnamn'. Bland personnamnen finns bara *Bertel* och *August*. Namnet Bertel är en sidoförform till Bertil och används mest i Finland (Otterbjörk 1992, 79). Namnet syftar på den nuvarande ägaren medan *August* är en släkting till ägaren. August kommer av ett latinskt namn Augustus och har funnits i den svenska almanackan sedan 1811 (Otterbjörk 1992, 78).

I kategorin 'ortnamn' förekommer det lokalhistoriska namn som beskriver restaurangens läge i Vasa. *Center Herkku* finns i huset som heter Rewell Center och *Fondis* ligger i huset där det tidigare funnits ett konditori (vardagsformen: kondis). Enligt ägaren har han velat behålla en del av det gamla namnet som syftar på husets historia. *Center Herkku* har både ett svenskt namn och ett utländskt namn inom sig. Jag har valt att placera namnet i kategorin svenska namn därför att ägaren betonar Center – ett ortnamn. Enligt honom hittar kunderna till restaurangen när man refererar till Rewell Center – ett välkänt hus i Vasa. (Jämför med namnet Old town spegeln i kapitel 3.1.) Kategorin 'berömda personer' kommer på tredje plats med ett namn *Gustav Wasa*. Med namnet vill man hylla både staden Vasa och kungen Gustav Vasa. Namnet skrivs dock med W.

4.6 Utländska namn i Vasa

Tabell 6 är en redovisning av restauranger med utländska namn i Vasa. Tabellen innehåller 16 namn och de står i bokstavsordning.

TABELL 6. Restauranger med utländska namn i Vasa (n=17)

NAMN	personnamn	ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar och yrken	karaktär, stil	Annat
AMARILLO		X					
ASEMAKAHVILA VAASA		X					
BACCHUS			X				
CAFÉ DE PARIS		X					
EERIKIN KELLARI		X					
FRANSMANNI					X		
FROMINA		X					
KELLARIKEITTIÖ REMEDI		X					
MAIPIN CAFÉ	X						
MARTIN BAARI	X						
PAPA ERIC		X					
POSTKUPEE		X					
ROKKA						X	
ROSSO						X	
SAIGON CITY		X					
SHANGHAI		X					
WILD – KANTARELLIS						X	
TOTALT 17 NAMN	2	10	1	0	1	3	0
%	11,8 %	58,8 %	5,9 %	0,0 %	5,9 %	17,6 %	0,0 %

Mer än hälften av alla namn i tabell 6 ingår i kategorin 'ortnamn'. Här finns det exempel på utländska städer såsom *Amarillo*, *Paris*, *Shanghai* och lokalhistoriska ortnamn *Asemaravintola Vaasa*, *Postkupee* samt restaurangers namn som hänvisar till någon mer känd plats intill restaurangen - *Remedi*. *Papa Eric* är ett undantag i denna kategori, för Eric är ett förnamn men eftersom namnet är taget efter en restaurang i Spanien, har jag placerat det här.

Den näst största kategorin är 'karaktär och stil' i vilken förekommer det andra namnet i hela undersökningen som syftar på mat *Rokka* (jämför med *Indisk Curry* i kapitel 4.3), på inredning och stil *Rosso* och restaurangens storlek och stil *Wild – Kantarellis*.

Enligt tabellen står 'personnamn' på tredje plats med två namn. Bland 'personnamnen' förekommer det bara förnamn: *Martin Baari* och *Maipin Café*. Martti är ett vanligt mansnamn i Finland men Maippi, som är en smekform för Maj-Britt, är ovanlig till formen bland andra förnamn i undersökningen (Jämför *Maggan* i kapitel 4.3). Båda namnen har räknats som utländska för den finska genitivformens skull.

4.7 Svenska namn i Borgå

Tabell 7 visar restaurangerna med svenska namn i Borgå. Antalet namn är två.

TABELL 7. Restauranger med svenska namn i Borgå (n= 2)

NAMN	personnamn	Ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar och yrken	Karaktär, stil	Annat
HANNA MARIA	X						
IRIS		X					
TOTALT 2 NAMN	1	1	0	0	0	0	0
%	50,0 %	50,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Det finns endast två restauranger med svenska namn i Borgå och det ena ingår i kategorin 'personnamn' och det andra i kategorin 'ortnamn'. Personnamnet är egentligen två förnamn och de syftar på två personer, *Hanna* och *Maria*. *Hanna* förekommer den första gången år 1583 i Sverige och anses vara en kortform av Johanna (Otterbjörk 1992, 162). *Maria* är ett bibliskt namn d v s namn efter Bibelns profeter och patriarker (Otterbjörk 1992, 21). *Iris* är ett namn på en keramikfabrik som har funnits på platsen där restaurangen ligger nu. Jag anser därför att restaurangens namn är ett lokalhistoriskt ortnamn och inte ett förnamn. Antalet svenska namn i en stad där 34 % av befolkningen talar svenska som modersmål är väldigt litet. Jag förväntade mig på flera svenska namn.

4.8 Utländska namn i Borgå

I tabell 8 redovisas 13 restauranger med utländska namn i Borgå i bokstavsordning. Namnen är indelade efter namngivningsmotiv.

TABELL 8. Restauranger med utländska namn i Borgå (n=13)

NAMN	personnamn	ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar och yrken	karaktär, stil	annat
AASIALAINEN RAVINTOLA		X					
CAFÉ CABRIOLE							X
EL ALBA							X
GLÜCKAUF							X
MILANO		X					
ORIENTAL PALACE		X					
ROSSO						X	
SABAAI							X
SEIREENI							X
SEVILLA		X					
TERRA MIA							X
TIMBAALI							X
WANHA LAAMANNI					X		
TOTALT 13 NAMN	0	4	0	0	1	1	7
%	0,0 %	30,8 %	0,0 %	0,0 %	7,7 %	7,7 %	53,8 %

Tabell 8 visar att den största kategorin bland namngivningsmotiven är 'annat'. Bland 'annat' förekommer det namn som syftar på hästar *Cafe Cabriole* – ägarfamiljens gemensamma intresse, på ungdom *Seireeni* och på dygn *El Alba*. Även om namnen bara har någon betydelse hos ägarna, kan man se från namnens språk, vad för mat de serverar, italiensk eller spansk. Exempel på dessa namn är *Terra Mia* och *El Alba*. *Seireeni* syftar egentligen på mytologi, men eftersom ägaren sade, att namnet förklaras med ungdomen, måste det kategoriseras i 'annat'. *Sabaais* betydelse och innehåll har inte kunnat förklaras.

Den näst största kategorin är 'ortnamn' som utgörs av två städer *Milano* och *Sevilla*, en kontinent *Aasialainen ravintola* och en kinesisk företeelse *Oriental Palace*.

Två kategorier delar den tredje platsen - 'nationaliteter, titlar och yrken' och 'karaktär och stil' med ett namn var. *Wanha Laamanni* i kategorin 'nationaliteter, titlar och yrken' står för titlar, en lagman. *Rosso* däremot syftar på färgen i restaurangens ursprungliga inredning.

I denna tabell visas det inte någon tendens till variation utan namngivningens skala är relativt liten. Många kategorier står utan namn eller har bara ett namn. Det är värt att påpeka att inom kategorin 'annat' finns det dock variation.

4.9 Totalanalys av restaurangers namn i Stockholm, Uppsala, Vasa och Borgå

Tabell 9 ger resultatet av namnundersökningen i de undersökta städerna. Alla delgrupper, dvs. både de svenska och utländska restaurangnamnen i Stockholm, Uppsala, Vasa och Borgå är sammanställda i nedanstående tabell. Det totala antalet restaurangnamn är 132 varav svenska namn 50 och utländska namn 82. Resultatet visas också i figur 1 med diagram där man snabbt kan se vilka namngivningsmotiv som är dominerande i undersökningsstäderna. Städerna står i samma ordning de är presenterade i undersökningen.

TABELL 9. Restaurangers namn i Stockholm, Uppsala, Vasa och Borgå (n=132)

RESTAURANG	personnamn	ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar och yrken	karaktär, stil	annat
SVENSKA NAMN I STOCKHOLM 22 namn	0	10	1	4	0	4	3
UTLÄNDSKA NAMN I STOCKHOLM 29 namn	5	8	1	2	4	3	6
SVENSKA NAMN I UPPSALA 21 namn	2	10	2	3	0	2	2
UTLÄNDSKA NAMN I UPPSALA 23 namn	3	10	0	3	1	3	3
SVENSKA NAMN I VASA 5 namn	2	2	0	1	0	0	0
UTLÄNDSKA NAMN I VASA 17 namn	2	10	1	0	1	3	0
SVENSKA NAMN I BORGÅ 2 namn	1	1	0	0	0	0	0
UTLÄNDSKA NAMN I BORGÅ 13 namn	0	4	0	0	1	1	7
TOTALT (132)	15	55	5	13	7	16	21
ANDEL (100%)	11,4 %	41,7 %	3,8 %	9,8 %	5,3 %	12,1 %	15,9 %

Av tabellen framgår det tydligt att kategorin 'ortnamn' är den största gruppen bland namngivningsmotiven i undersökningen. Ortnamnen har varit populära såväl bland svenska som utländska restaurangers namn, dock så att Borgås andel i denna kategori är liten. Det finns ingen större skillnad i antalet mellan svenska och utländska restaurangers namn i Stockholm och i Uppsala men i Vasa väljs ortnamn oftare som namnmotiv bland de utländska restaurangägarna.

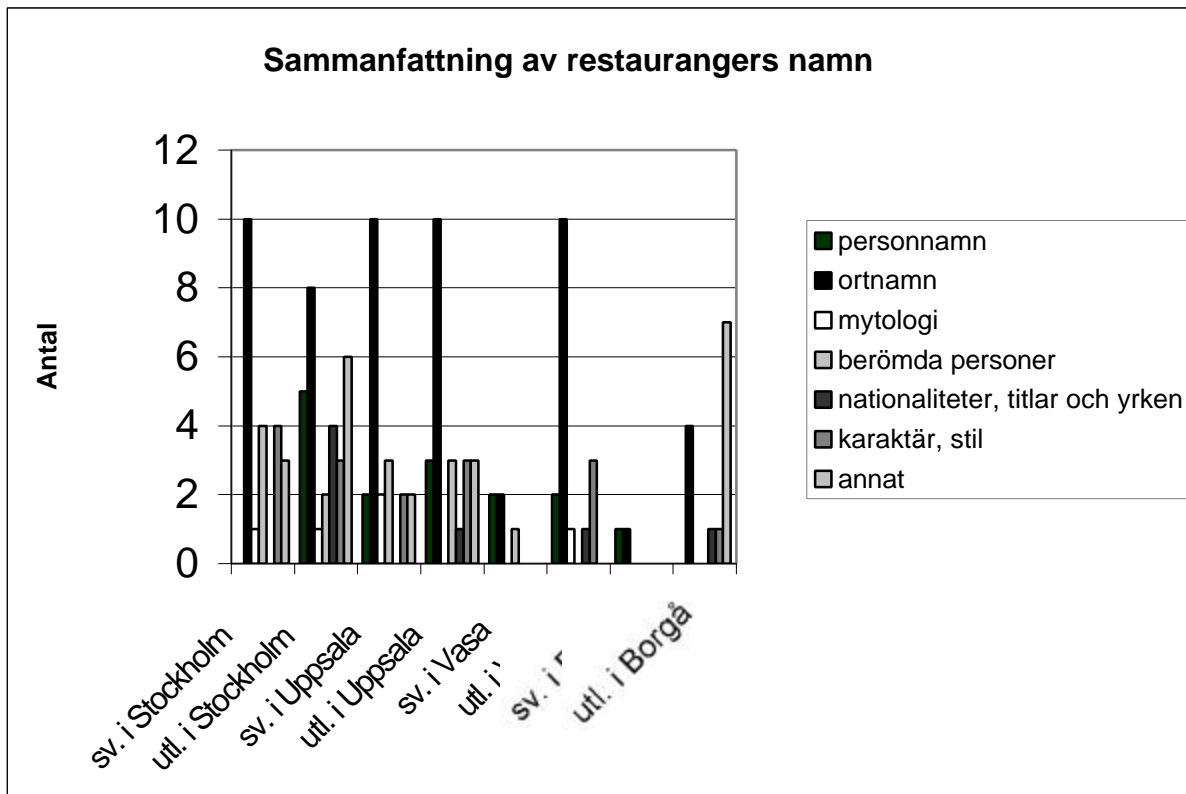
Namn som är fantasiprodukter eller inte har någon anknytning till de sex andra namnmotiven ingår i kategorin 'annat' som står på andra plats i den totala namnanalysen. Namnmotivet har valts nästan lika ofta bland restaurangägarna i Stockholm, i Uppsala och i Borgå men i Vasa finns det inga namn av denna typ. Namngivningsmotivet har varit mer omtyckt bland utländska restaurangers namn i de tre städerna.

Den tredje största kategorin är 'karaktär och stil'. Namn som syftar på restaurangens inredning, stil och särdrag används mest i Stockholm och i Uppsala. Vasa och Borgå har sammanlagt fyra restauranger vars namn finns i den här kategorin och de har inga namn bland svenska restauranger i den här kategorin. Namnmotivet 'karaktär och stil' väljs oftare bland utländska restaurangers namn.

Namngivningsmotivet 'personnamn' fick femton namn i den totala namnanalysen och står på fjärde plats. Både förnamn och efternamn har varit omtyckta som restaurangers namn i Stockholm, i Uppsala och i Vasa men inte i Borgå. Personnamn väljs nästan lika mycket bland svenska och utländska restauranger i Uppsala och i Vasa medan de utländska personnamn är mer populära i Stockholm. Borgå har ett svenskt personnamn bland restaurangers namn.

'Berömda personer' som namngivningsmotiv används oftare i Stockholm och i Uppsala än i Vasa och i Borgå. Skillnaden mellan de svenska och utländska restaurangers namn är liten i de svenska städerna medan Borgå använder inte den här typens namn och Vasa har endast ett svenskt namn. Kategorin är den femte största kategorin med sammanlagt 13 namn.

Varken titlar eller yrken och inte nationaliteter heller lockar som restaurangers namn i tre undersökningsstäder – Uppsala, Vasa och Borgå. De har var sitt enda namn bland utländska restaurangers namn. Stockholm däremot har fyra namnrepresentanter bland utländska namn. Man kan påpeka att det inte finns några namn med detta namnmotiv bland svenska restaurangers namn i de undersökta städerna. Kategorin 'nationaliteter, titlar och yrken' står på sjätte plats i analysen. Den sista platsen får kategorin 'mytologi' som har svenska och utländska gudanamn. Borgå har inga namn, Vasa ett namn och Stockholm och Uppsala båda två namn. Stockholm har fler gudanamn bland sina restaurangers namn men eftersom Stockholm och särskilt Gamla stan använder gudanamn som kvarternamn, kan de inte placeras här, vilket gör att andelen 'mytologi' är liten.

FIGUR 1. Sammanfattning av restaurangers namn i undersökningsstäderna

Figur 1 visar att kategorin 'ortnamn' är klart dominerande i Stockholm och i Uppsala men i Vasa bara bland utländska restaurangers namn. Borgå har också många ortnamn men där toppar kategorin 'annat' tydligt.

Personnamnens andel blev 11,4 % av hela undersökningen vilket delas jämt mellan Stockholm, Uppsala och Vasa. Borgå har bara ett personnamn bland sina restaurangers namn. Utländska personnamn är mer populära än svenska i alla städer utom i Borgå som saknar utländska personnamn. Namnen syftar ofta på ägarens / ägarinnans förnamn eller familjenamn och mansnamn är vanligare än kvinnonamn. Namnen har olika stilvalörer: *Maggans* och *Maipin Café* har en modern karaktär där namnet är en smekform av Margareta och Maj-Britt. Vid genitivattribut väljer man den engelska genitivapostrofen som i *Erik's* eller *Herman's* eller den finska genitivändelsen som i *Martin Baari*. Alliteration (begynnelse-erim) förekommer bland namnen som i *Herman's Hermitage* och 'kafé' stavas oftast med c istället för k för att ge en utländsk antydning.

Namnen i denna kategori är enkla, lätta att uttala och lätta att komma ihåg men de ger ingen ledtråd om matens karaktär.

Ortnamnens andel blev 41,7 % med 55 namn. Ortnamnen delade sig mellan gatunamn, kvartersnamn, lokala ortnamn, lokalhistoriska ortnamn och utländska ortnamn.

Svenska restauranger visar sig använda mer namn med lokala anknytningar än namn med anknytning till hela landet. Tre undersökningsstäder (Stockholm, Uppsala och Vasa) använder också namn som syftar till andra inrättningar än matställen som i *Tullhus*, *Drabanten* och *Postkupee*. Gatunamn och kvartersnamn är relativt populära som restaurangers namnmotiv i Stockholm och i Uppsala men inte i Vasa och inte heller i Borgå, dock så att Uppsala har flera kvartersnamn som namnmotiv än Stockholm.

Utländska ortnamn består till stor del av städers namn. Namnen innebär ofta en anvisning om inriktning av maten, t.ex. *Palermo* - italiensk eller *Sevilla* - spansk. I Uppsala har man hittat på lokala ortnamn på andra språk vilket inte förekommer bland utländska restaurangers namn i de andra städerna. Exempel på dessa namn som visar fantasi i namnmotiven är *Queen´s* (gatunamn) och *Le Parc* (platsnamn).

Den nordiska och klassiska mytologin har inte inspirerat särskilt många restaurangägare med namnval. Resultatet för denna kategori blev 3,8 % med 5 namn, eller egentligen tre olika namn eftersom gudanamnen Fröja och Bacchus förekommer två gånger.

De gudar man valt att representera sin restaurang är sådana som har anknytning antingen till mat eller dryck. Guden *Tritonia* är ett undantag för hon representerar visdom och konst och är samtidigt enligt restaurangägaren ett kvartersnamn. Jämför *Diana* (kapitel 3.2) som i första hand är ett kvartersnamn, inte ett gudanamn enligt ägaren.

Många restauranger har genom tiderna haft vapennamn, t.ex. Sveriges Vapen (1750-talet) och Uplands Vapen (1700-talet) (Järbe 1971, 120). I stället för land eller stad har man använt dryckesgud *Bacchus* i olika former som första del av namnet.

Antalet restauranger som anknyter till berömda personer varierar väldigt mycket mellan länderna för i Stockholm finns det sex namn såsom i Uppsala, men i Vasa finns det enbart ett namn som har en berömd person som namngivningsmotiv bland sina restaurangers namn och i Borgå förekommer det inga namn. Svenska celebriteter är mer populära i Stockholm än i Uppsala, medan utländska

berömdheter är vanligare i uppsatsen. Svenska, kända personer utom *Kristina* och *Magnus Ladulås* visar sig ha lokala anknytningar, medan utländska kända personer inte bara är kända i sina hemländer utan också i hela världen. Stockholm använder bara världsberömda konstnärer bland utländska restaurangers namn - *Michelangelo*, men i Uppsala förekommer det också namn på en filmregissör – *Fellini* och en krigshjälte – *Sir Francis Drake*. Vasas enda namn *Gustav Wasa* är en svensk, känd person.

Bland berömda personer har jag placerat en känd svensk figur som dock inte är en person utan en katt – *Elaka Måns*. Eftersom Pelle Svanslös och hans kattvänner är kända både i Uppsala och i båda länderna anser jag att Måns kan räknas som en celebritet. Kategorins andel blev 9,8 % med 13 namn.

Namn som syftar på nationaliteter, titlar och yrken är en liten del av namnundersökningen. Namnen förekommer enbart bland utländska restaurangers namn och majoriteten av namnen finns i Gamla stan, Stockholm. Uppsalas enda exempel handlar om nationaliteter, *Los Mexicanos* och det är skrivet i pluralformen, men Vasas motsvarande exempel på nationaliteter, *Fransmanni* är skrivet i singularformen. Resultatet blev 5,3 % med 7 namn.

Resultatet av karaktär och stil som namngivningsmotiv blev 12,1 % med 16 namn. Namnen delas relativt jämnt mellan de svenska undersökningsstäderna städerna men i de finska städerna finns det få exempel i denna kategori. I alla städer hittar man fler exempel bland utländska restaurangers namn än bland svenska namn.

Det förekommer två exempel i hela undersökningen där kunderna har gett namnet till restaurangen, Uppsalas *Flustret* som syftar till studenternas skämtsamma smeknamn på lokalens exteriörer och *Martin Baari* i Vasa som har fått sitt namn av ägarens vänner. Likaså är Uppsala och Vasa ensamma om att ha undersökningens enda namn som syftar på serverad mat i restaurangen – *Indisk Curry* (Uppsala) och *Rokka* (Vasa).

Namn av denna sort varierar mycket och som jag har här visat står de på tredje plats i slutresultatet. Jag undrar om man vill locka in kunder genom att tala om något spännande om lokalens utseende?!

De flesta namn i kategorin annat har inget namnmotiv alls, de är rena fantasiprodukter.

Troligtvis är de hörda någon gång i något sammanhang och har sedan blivit valda som restaurangens namn. Sådana namn har man fler av i Stockholm än i Borgå och i Uppsala, särskilt bland utländska restauranger. Vasa har inga exempel varken bland svenska eller utländska restaurangers namn.

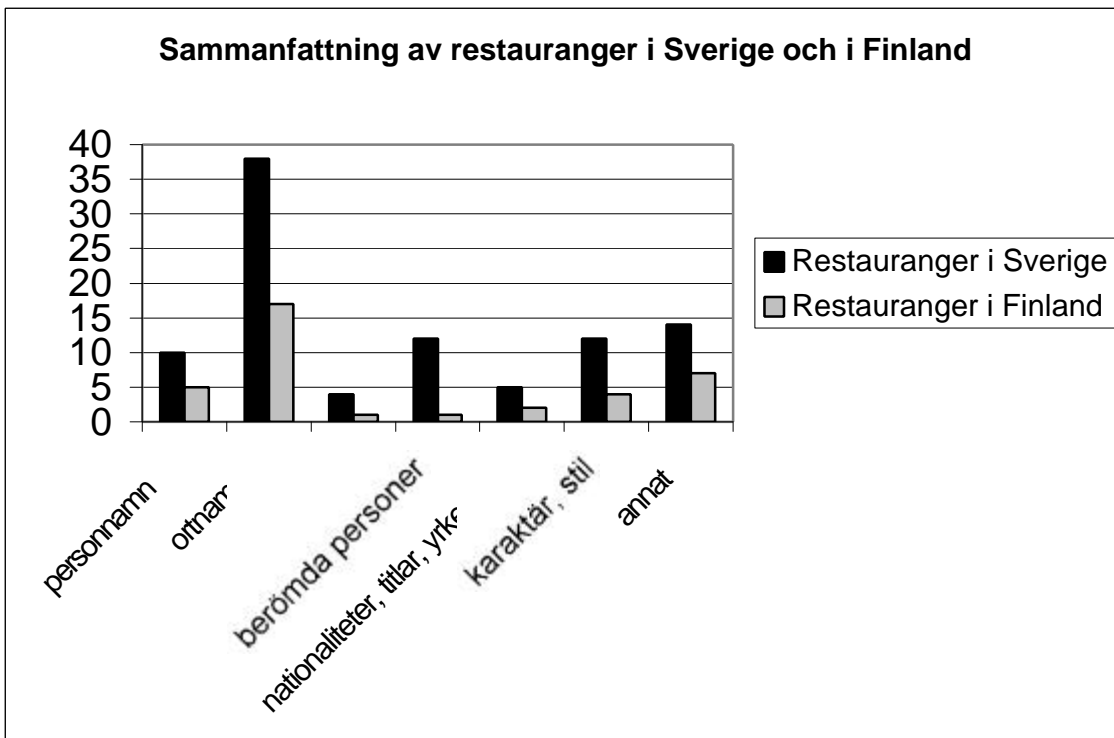
Det finns dock andra namn som har placerats här. Dessa namn är ensamma om sina namngivningsmotiv. Namnen är *Den Gyldene Freden* i Stockholm som står för historia, *Bistro Ruby* och *Samborombon* i Stockholm som syftar på musik och *Sjöhäxan* som enligt ägarinnan själv är hennes smeknamn. Här finns också sådana namn som bara betydelser för ägaren/ägarinnan själv som *Cafe Cabriole*, *Terra Mia* och *El Alba*. Undersökningen visar att denna kategori hade 21 namn och dess andel blev 15,9 %.

5. TOTALANALYS AV RESTAURANGERS NAMN I SVERIGE OCH I FINLAND

Tabell 10 ger en helhetsbild och resultatet av namnundersökningen mellan länderna. Svenska och utländska namn har räknats ihop i varje land och namngivningsmotivens antal och andel är räknat och visat i nedanstående tabell. Figur 2 visar samma sak mer konkret.

TABELL 10. Totalanalys av restaurangers namn i Sverige och i Finland (n=132)

RESTAURANG	personnamn	ortnamn	mytologi	berömda personer	nationaliteter, titlar och yrken	karaktär, stil	annat
Restauranger i Sverige	10	38	4	12	5	12	14
95 namn	10,5 %	40,0 %	4,2 %	12,6 %	5,3 %	12,6 %	14,8 %
Restauranger i Finland	5	17	1	1	2	4	7
37 namn	13,5 %	46,0 %	2,7 %	2,7 %	5,4 %	10,8 %	18,9 %

FIGUR 2. Totalanalys av restaurangers namn i Sverige och i Finland

En jämförelse mellan länderna visar att antalet restaurangers namn skiljer sig mycket mellan Sverige och Finland men från procentandelen ser man att i Finland används namngivningsmotivet 'ortnamn' mer än i Sverige. 'Ortnamn' bland restaurangers namn är dock ledande i båda länderna.

Kategorin 'annat' står på andra plats både i Sverige och i Finland men också här är andelen större i den finska sidan. Andelen blev 18,9 % mot Sveriges 14,8 %.

Personnamn som namnmotiv har haft mer intresse i Finland än i Sverige även om antalet namn i denna kategori är färre än i Sverige. Namnmotivet finns på tredje plats i Finland men i Sverige förekommer det först efter 'berömda personer' som finns på tredje plats där.

Generellt kan man säga att nästan alla namngivningsmotiv är lika använda i båda länderna. Skillnaden finns i kategorin 'berömda personer' där Sveriges del är 12,6 % mot Finlands 2,7 %.

6. SAMMANFATTNING OCH KOMMENTARER

Uppsatsen syftade till att beskriva ett antal restaurangnamn i fyra städer och att finna såväl likheter som skillnader i namngivningsmotiv: ´personnamn´, ´ortnamn´, ´mytologi´, ´berömda personer´, ´nationaliteter, titlar och yrken´, ´karaktär och stil´ och ´annat´. Materialet omfattade 51 namn i Gamla stan i Stockholm, 44 namn i Uppsala centrum, 22 namn i Vasa centrum och 15 namn i Borgå centrum.

Undersökningen visar att ´ortnamn´ som namngivningsmotiv är det mest dominerande både bland svenska och utländska restaurangers namn i de jämförda städerna och länderna.

En tänkbar förklaring till detta är att ägarna till många restauranger har mycket varierande bakgrund, d v s de kommer från olika delar av landet eller olika delar av världen. Man vill gärna använda namn som kan associeras antingen till ägarnas hemländer eller till en viss sorts matsedel, t.ex. *Korfu* – grekisk, *Bombay* – indisk.

Några restaurangers namn refererar dock till inrättningar som inte har någonting med maten att göra, t.ex. *Engelen*, *Tullhus 2*.

Den näst största kategorin är ´annat´. Förklaringen till gruppens storlek är att många ägare har valt att anknyta restaurangers namn till sina fritidssysslor eller musik / film de gillar. Till kategorins storlek påverkar också de namn vars uppkomst eller härledning inte kunnat fastslås och namn som ensamt representerar något annat namnmotiv än ovannämnda kategorier, t.ex. *Den Gyldene Freden* (historia).

När det gäller de resterande kategorierna kan man kort säga att ´karaktär och stil´ refererar till lokalens utseende, möblemang och andra stilfaktorer som tidningsklipp på väggarna *News café* och fina linnédukar på borden *Skitiga Duken*. ´Personnamn´ styrs av ägarnas för- och familjenamn samt smeknamn och typen förekommer lika mycket i båda länderna. ´Mytologin´ har endast i liten utsträckning tjänat som inspirationskälla. Bland utländska namn i Uppsala och i Borgå samt svenska namn i Vasa och i Borgå hittar man inga representanter bland ´mytologin´.

´Berömda personer´, både inhemska och utländska, har använts relativt mycket i restaurangers namn i Sverige men inte i Finland. Skillnaden mellan Stockholm och Uppsala är att svenska

personer har varit mer populära i Gamla stan i Stockholm medan man i Uppsala har satsat mer på utländska personer med ett undantag – katten Måns räknas som en av Uppsalas mest berömda personligheter. ´Nationaliteter, titlar och yrken´ har inga namnrepresentanter bland svenska restaurangers namn i någon av de undersökta städerna, och eftersom Uppsala, Vasa och Borgå bara har ett utländskt namn var i denna kategori kan man konstatera att Stockholm ensam står för detta sorts namnval.

Namnvariationen är väldigt stor i alla undersökningsstäder och namnen verkar ha blivit valda med stor omsorg. Få namn är bara s.k. fantasiprodukter. Man får intrycket att restaurangägarna genom namnvalet inte bara vill sälja mat utan söker förankring i den stad de befinner sig i. Man kan också konstatera att turism och invandring har påverkat namnutvecklingen så att en del svenska namn har ersatts med utländska namn.

Undersökningen har också visat att utländska restaurangägare väljer svenska namn för att locka kunder lika ofta som svenska restaurangägare väljer utländska namn.

Jag vill också notera det låga antalet svenska namn bland restauranger i Borgå och i Vasa. Det beror säkert på att restaurangägarna trots allt väljer finska namn - d v s utländska namn i denna namnundersökning – till sina restauranger. Jag hade dock väntat mig på ett högre antal svenska namn beroende på Vasas nära läge till Sverige och Borgås gamla historia.

Det intressanta resultatet av denna namnundersökning är att namngivningsmotiven i Stockholm, Uppsala, Vasa och Borgå och mellan länderna är likartade och ´ortnamn´ som namngivningsmotiv är mest dominerande såväl i Sverige som i Finland.

LITTERATUR

- Ernby, B. & Paulsson, K. (1993). *Namn på matställen i Göteborg – en historisk översikt*.
- Frithiofsson, B. (1977). *Klassiska krogar*. Uddevalla.
- Heimersson, S., Odelberg, A. & Dahlberg, A. (1988). *102 krogar i Stockholm*. Stockholm.
- Hirsjärvi, S., Remes P. & Sajavaara, P. (1997). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Järbe, B. (1971). *Krogarnas Stockholm*. Stockholm.
- Kiviniemi, E. (1990). *Perustietoa paikannimistä*. Mänttä.
- Modéer, I. (1989). *Svenska personnamn*. Lund.
- Mäkelä, K. (toim.) (1990). *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Helsinki: Painokaari Oy.
- Otterbjörk, R. (1992). *Svenska förnamn*. Stockholm.
- Pamp, B. (1979). *Ortnamnen i Sverige*. Lund.
- Ordbok över svenska språket (SAOB)*.
- Ståhl, H. (1970). *Ortnamn och ortnamnsforskning*. Stockholm.
- Svenska Akademiens Ordlista över svenska språket (SAOL)*. (1998). Tolfte upplagan. Stockholm: Nordstedts Ordbok.
- Svenska ortnamn i Finland*. 1984. Helsingfors.
- Upplands fornminnesförenings årsbok (UFFÅ)*. (1942). Uppsala.